

Juryrapport C. A. G. van den Broek

De Martinus Nijhoffprijs voor vertalingen in het Nederlands gaat dit jaar naar de 38-jarige C. A. G. van den Broek voor zijn gehele vertaaloeuvre, speciaal voor zijn vertaling van Gabriel García Márquez' *Honderd jaar eenzaamheid*. Behalve uit het Spaans vertaalde hij eveneens uit het Frans, Duits en Engels.

Tijdens een van de vele komkommertijden van de literaire kritiek, ongeveer twintig jaar geleden, was het mode om mee te doen met het spelletje rond het gewichtige probleem of de roman dood was of niet. De West-Europese kritiek heeft zelden zoveel invloed gehad als destijds, toen ze niets te zeggen had, want binnen West-Europa, met name in Frankrijk, werd er op slag op gereageerd met de 'nouveau roman', een verschijnsel waar de critici als corporatie dan ook geruime tijd zéér verguld mee waren, en de dood van de roman werd als onderwerp dan ook afgelast. Intussen had het lezende publiek zich weinig van de paniek aangetrokken, en de schrijvers buiten Europa al helemaal niet. Geleidelijk aan, bij de gratie van vertalingen, kon men met stijgende verwondering en respect kennis nemen van het gevarieerde werk van romanschrijvers uit de landen van Latijns-Amerika. Hier kwamen auteurs aan bod die weldra ongeveer de functie bleken te vervullen die in de 19e eeuw vervuld was door de Russische romanschrijvers. Zij vertolkten bepaalde voor Europa onontgonnen visies, ongekende dimensies en hanteerden het medium roman met een zwier of een raffinement, of beide, alsof het nooit een probleem was geweest.

Bij Gabriel García Márquez, met name in *Honderd jaar eenzaamheid*, groeide de roman uit tot een epos dat te vergelijken is met andere voorbeelden van epiek uit de literatuur, zoals het heldendicht van Homerus, de romans van Rabelais, Cervantes of, om dichterbij onze tijd te blijven, Proust en Musil. Márquez schildert in zijn roman niet slechts de lotgevallen van een familie, het geslacht Buendías, en van de stad Macondo, die door de stamvader op het moeras wordt veroverd, maar in een veel ruimere betekenis het ontstaan van een nieuwe mensenwereld, aan de onze verwant en er op een legendarische wijze van verwijderd. Márquez noteert, schepper en kroniekschrijver in één persoon, de opeenvolging en verflechting van de kleine en grote gebeurtenissen, de vertederende en verschrikkelijke momenten die samen de geschiedenis vormen, het zichzelf overtreffende levensproces waarin het een uit het ander voortvloeit, het een ook uit het ander afgeleid, verklaard of desnoods begrepen kan worden, maar zonder dat deze geschiedenis, dit levensproces zijn krankzinnige geheim aan ons prijsgeeft.

De specifieke vertelstijl van Márquez, een rijkgeschakeerde kroniekstijl, met zijn laconieke luchtigheid, zijn brede adem, het nuchtere, tegelijk uiterst verfijnde observatievermogen van deze schrijver, de geweldige fantasie die in de roman aan het werk is, zodat in vrijwel elke zin verrassingen voorkomen, grillige explosies waardoor verbeelding in voorstelling, inzicht in aanschouwelijkheid verandert, het contrast tussen een van ogenblik tot ogenblik verspringend gezichtspunt en het vergezicht dat zich gaandeweg aan de lezer onthult — al die eigenschappen en eigenaardigheden die hun neerslag en weerspiegeling vinden in de taal, vormen voor de vertaler een

complex van problemen. Voor ieder die slechts een blik in het origineel heeft geworpen, moet het duidelijk zijn dat de vertaler van Márquez over buitengewone gaven, vooral ook over een eigen grote creativiteit moet beschikken om de roman in zijn moedertaal recht te doen.

De jury van de Martinus Nijhoffprijs is van mening dat C. A. G. van den Broek met zijn vertaling van *Cien años de soledad* bewezen heeft over die buitengewone gaven en die eigen grote creativiteit te beschikken, en dat hij, na tientallen andere vertalingen uit diverse talen, met *Honderd jaar eenzaamheid* zijn meesterproef heeft afgelegd.

Zijn vertaling is, als taalprestatie, een unieke verrijking van de vaderlandse literatuur en cultuur. De lectuur van *Honderd jaar eenzaamheid* is een plezier, een avontuur, maar ook een leerschool in taalbeheersing.

De jury:

Prof. Dr. S. Dresden, voorzitter

Gerrit Kouwenaar

Adriaan Morriën

Paul Rodenko

Dolf Verspoor

Peter Verstegen

Bert Voeten

Mr. J. H. A. de Bie, secretaris